

URZĄD GMINY W POTWOROWIE

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI ZA LATA 2021 – 2022

Wprowadzenie

Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021 – 2024 uchwalony został przez Radę Gminy Potworów uchwałą nr XXVI.158.2021 z dnia 22 lipca 2021 roku. Realizacja programu weszła w życie 14 dni po jego ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego Poz. 7691.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późniejszymi zmianami) Wójt sporządza, co dwa lata sprawozdanie z realizacji Programu, które przedstawia Radzie Gminy. W oparciu o przytoczony przepis Wójt Gminy przedstawił Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji GPOnZ za poprzedni okres.

Realizacja Programu w latach 2021 – 2022

Głównymi celami programu opieki nad zabytkami w Gminie Potworów są:

- Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach opracowanego planu remontów);
- Ochrona obiektów niszczonej architektury drewnianej, typowej dla wsi mazowieckiej;
- Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w Planie Zagospodarowania Gminy Potworów (Uchwała Nr VIII/40/03 Rady Gminy Potworów z dnia 31 lipca 2003 r. z późn. zmianami);
- Wyeksponowanie turystyczne zabytków położonych na terenie gminy poprzez publikację informacji na temat ich położenia, historii i walorów zabytkowych;
- Ekspozycja kapliczek i figur przydrożnych, stanowiących dobro społeczności lokalne;
- Bieżące prowadzenie monitoringu i weryfikacji obiektów uwzględnionych w gminnej ewidencji zabytków (z zastosowaniem komputerowej bazy danych) ze szczególnym naciskiem na obiekty architektury drewnianej z racji ich nietrwałego charakteru;
- Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie internetowej www.potworow.pl ;
- Utworzenie gminnego systemu informacji i promocji (bazy danych) środowiska kulturowego opartego o stronę internetową;
- Organizowanie imprez plenerowych promujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym gminy (wystawy, konkursy), jego charakterystycznych

elementach oraz specyfice regionu, w jakim znajduje się Gmina Potworów;

- Zbudowanie działalności wystawienniczej powiązanej z zabytkami Gminy Potworów i ich historią w oparciu o zasoby społeczności lokalnej: wiedzę, zdjęcia i inne materiały, których można użyć w tym kontekście;
- Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym opracowań historycznych, monografii) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy i kluczowych obiektów zabytkowych wchodzących w jego skład, tj. zespołu dworskiego, kościoła;
- Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym opracowań historycznych, monografii) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy i kluczowych obiektów zabytkowych wchodzących w jego skład, tj. zespołu dworskiego, kościoła parafialnego p.w. św. Doroty, parku dworskiego, karczmy znajdujących się w Potworowie oraz całym budownictwie mieszkaniowym na terenie Gminy;

W przypadku w/w celów zostały poczynione daleko idące prace pozwalające stwierdzić, iż główne cele GPOnZ w latach sprawozdawczych zostały zrealizowane lub są w trakcie realizacji i będą one dalej realizowane w latach 2021 – 2024.

Aktualnie Gmina Potworów posiada pełną wymaganą dokumentację dotyczącą wszystkich posiadanych obiektów zabytkowych i objętych opieką konserwatorską, dodatkowo zweryfikowaną pod kątem stanu zachowania, stanu własnościowego, lokalizacji według oznaczeń ewidencji gruntów.

Zabytki znajdujące się na terenie Gminy Potworów to w przeważającej części domy drewniane i kapliczki. Jest ich w naszej Gminie wg ewidencji 38.

Na opiekę zabytków należących do zasobu prywatnego i parafialnego w analizowanym okresie wydatkowano środki finansowe z budżetów parafii oraz społeczności lokalnej. W powyższym zakresie wykonano poniższe zadania:

- dokonano częściowej wymiany ogrodzenia cmentarza rzymsko – katolickiego przy ulicy Radomskiej oraz utwardzono alejki między grobami kostką brukową,
- w miarę potrzeb zostały odmalowane kapliczki i krzyże przez społeczność lokalną (tj. kapliczka w Kozieńcu oraz Krzyż w Łojkowie).
- zabytkowe domy utrzymywane są w dobrym stanie przez właścicieli.

Jednocześnie warto zwrócić uwagę, iż stan ewidencyjny zabytków ujętych w rejestrze zabytków, poza wcześniej wymienionymi nieistniejącymi, w podanym okresie nie uległ zmianie. Obiektami wpisanymi do wojewódzkiego rejestru zabytków są:

1. **Kościół parafialny p. w. św. Doroty** znajdujący się w Potworowie przy ulicy Szkolnej, datowany na lata 1861-1880, nr wpisu do rejestru: 281/A z dnia 01.03.1985 roku.
2. **Park dworski** z XVIII w. w Potworowie, ulica Lipowa 5, nr wpisu do rejestru 302/A w dniu 19.08.1985 roku.
3. **Karczma** w Potworowie przy ulicy Radomskiej 1, datowana na I połowę XIX wieku, numer wpisu do rejestru: 393/A, data wpisu do rejestru 12.09.1988 rok.

Podsumowanie

Podsumowując działania w ramach Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w toku analizy określono trzy priorytety realizacji Programu. Są to:

Priorytet I - Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

Priorytet II - Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej.

Priorytet III - Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Przy ochronie zabytków wypracowano właściwe formy współdziałania różnych podmiotów. Zwiększyło się zainteresowanie społeczne posiadanym zasobem w Gminie. Podjęto cenne inicjatywy dotyczące wyeksponowania posiadanych obiektów i podjęto działania na rzecz uatrakcyjnienia ich pod względem turystycznym i edukacyjnym. Poprawił się również stan zachowania niektórych obiektów zabytkowych.